

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้แบ่งวรรณคดีที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 หลักการประเมินผลโครงการอบรม และตอนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักการประเมินผลโครงการอบรม

การประเมินผลโครงการเป็นงานที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง ผู้ที่จะทำการประเมินโครงการอบรม ควรจะไต่หามหลักการที่จะใช้เป็นแนวทางสำหรับการประเมินเพื่อที่จะได้สามารถประเมินโครงการนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะทำให้ผลการประเมินที่ได้ นั้นเที่ยงตรง น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับ ดังนั้นผู้ที่จะทำการประเมินผลโครงการ จึงควรทราบสิ่งต่อไปนี้

1. ความหมายของการประเมินผลโครงการอบรม
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินผลโครงการอบรม
3. กระบวนการประเมินผลโครงการอบรม
4. คุณลักษณะของการประเมินผลโครงการอบรมที่ดี
5. ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการอบรม
6. ปัญหาและอุปสรรคในการประเมินผลโครงการอบรม

1. ความหมายของการประเมินผลโครงการอบรม

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการของการวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลอันเป็นข่าวสารที่ให้ประโยชน์สำหรับการตัดสินใจเลือกต่าง ๆ ที่ให้

ผลดีสำหรับการตัดสินใจ¹

การประเมินผลแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ การประเมินผลความก้าวหน้าและการประเมินผลรวมสรุป

/การประเมินผลความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อปรับปรุงทุกอย่างให้ดีขึ้น เป็นการประเมินในขณะที่โครงการนั้นกำลังดำเนินอยู่

/การประเมินผลรวมสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินหลังจากสิ้นสุดโครงการ เพื่อตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของโครงการอันจะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงการ เมื่อต้องการนำไปปฏิบัติในครั้งต่อมา หรือตัดสินใจล้มเลิกโครงการ

โครงการอบรม หมายถึง การอบรมหรือให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมศึกษาต่อไป และนำความรู้ใหม่เหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน²

จากความหมายของการประเมินผลและโครงการอบรมสรุปได้ว่า การประเมินผลโครงการอบรม หมายถึง กระบวนการของการวิเคราะห์และเก็บรวบรวม

¹Blaine R. Worthen and James R. Sanders, Educational Evaluation : Theory and Practice. (California : Wadworth Publishing Company, Inc., 1973), p. 129.

²สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, การประเมินผลโครงการประชุม : หลักการและการประยุกต์ใช้. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 4.

รวมข้อมูลอันเป็นข่าวสารที่ให้ประโยชน์สำหรับการตัดสินใจโครงการอบรม กล่าวคือ เป็นการตัดสินใจคุณค่าของโครงการอบรม เพื่อบ่งชี้ถึงจุดเด่น และจุดถ้อยของแผนงานอบรมและกระบวนการอบรม

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินผลโครงการอบรม

โดยหลักการแล้ว วัตถุประสงค์ของการประเมินผลโครงการอบรมจะคงพัฒนามาจากความต้องการหรือความสนใจของบุคคล หรือองค์การที่เกี่ยวข้องกับโครงการอบรมนั้น ๆ ในการดำเนินงานประเมินผลโครงการอบรมควรมีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ เสนอผู้บริหาร เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอบรมอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยทั่วไปวัตถุประสงค์เฉพาะของการประเมินผลโครงการอบรมมีดังนี้

1. เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการกับหลักการและเหตุผล ความต้องการตลาดজনপ্রিয়อันควรเป็นแหล่งที่มาของเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการอบรม
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของทรัพยากรหรือปัจจัยเบื้องต้น (Input) ที่มีอยู่ อันได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง งบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ เวลา และหลักสูตร กับแผนงานโครงการอบรมว่ามีโอกาสบรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของการนำแผนงานอบรมไปปฏิบัติจริง กล่าวคือ เพื่อศึกษาถึงจุดเด่นและจุดถ้อยของการดำเนินงานอบรม อันได้แก่ วิธีดำเนินการอบรมและกิจกรรมต่าง ๆ
4. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการอบรม กล่าวคือเป็นการประเมินผลผลิตของโครงการ เพื่อบ่งชี้ว่าโครงการอบรมได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด

ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผลโครงการอบรม จะ
 ต้องเริ่มค้นคว้านักประเมินผลระบุให้ได้ว่าใครบ้าง หรือองค์การใดบ้างที่มีความ
 สำคัญต่อโครงการอบรม และบุคคลเหล่านั้นจะต้องคัดสรรใจเกี่ยวกับโครงการนี้
 ในแง่ใด พร้อมทั้งการคัดสรรใจนี้ต้องการข่าวสารจากผลการประเมินอะไรบ้าง
 จากคำตอบเหล่านี้ นักประเมินผลก็ประมวลเขียนเป็นวัตถุประสงค์ของการประเมิน
 ผลโครงการอบรมได้อย่างเหมาะสม

3. กระบวนการประเมินผลโครงการอบรม

สำหรับกระบวนการประเมินผลโครงการอบรมมีขั้นตอนที่สำคัญคือ

1. ทำการศึกษาโครงการอบรมที่กำลังจะถูกประเมิน การรู้จัก
 โครงการที่จะประเมินมากเท่าใด ก็เพิ่มโอกาสที่จะทำให้การประเมินนั้นตรง
 เป้าหมายมากยิ่งขึ้นเท่านั้น นักประเมินผลควรศึกษาโครงการอบรมในเรื่อง
 ราวต่าง ๆ ต่อไปนี้

- 1.1 หลักการและเหตุผล ตลอดจนปรัชญาของโครงการอบรม
- 1.2 ธรรมชาติของโครงการอบรมเป็นโครงการทดลองหรือ
 โครงการประจำที่ทำสืบทอดกันมา
- 1.3 เป้าหมายของโครงการอบรมคืออะไร
- 1.4 วัตถุประสงค์ของโครงการอบรมคืออะไร
- 1.5 บุคลากรมีมากน้อยเพียงใด
- 1.6 เนื้อเรื่องในโครงการอบรมมีอะไรบ้าง
- 1.7 จะอบรมกันอย่างไร มีกิจกรรมและขั้นตอนอย่างไรบ้าง
- 1.8 วัสดุอุปกรณ์มีอะไรบ้าง
- 1.9 มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการคัดสรรคุณค่าของโครงการ
 อบรมไว้หรือไม่ ถ้ามี เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คืออะไร

2. กิ่งวัตถุประสงค์ของการประเมินผลโครงการอบรมโดยมีการลำดับ
ชั้นในการตั้งวัตถุประสงค์ของการประเมินผลโครงการอบรมมีดังนี้

2.1 ระบุบุคคลหรือองค์การที่เกี่ยวข้องกับโครงการอบรม

2.2 ระบุเรื่องราวหรือข่าวสารที่บุคคลหรือองค์การเหล่านั้นต้อง
การ จากการประเมินผลเพื่อประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอบรมในแง่
ต่าง ๆ

2.3 สรุปเป็นวัตถุประสงค์ของการประเมินผลโครงการอบรมนั้น ๆ
โดยทั่วไปวัตถุประสงค์จะบ่งชี้ธรรมชาติของการประเมินผล บางกรณีอาจสนใจ
เฉพาะผลสัมฤทธิ์ของโครงการอบรม ซึ่งเป็นการประเมินผลแบบรวมสรุปก็เป็นได้
ตามปกติมักมีการประเมินผลโครงการอบรมทั้งแบบประเมินความก้าวหน้า และ
การประเมินรวมสรุป

3. การออกแบบการประเมินผลโครงการอบรม

รูปแบบของการประเมินผลโครงการ โดยทั่วไป นักประเมินผล
จะวางให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และการดำเนินงานของโครงการนั้น¹ ในกรณีที่
การประเมินผลโครงการอบรม มีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้า
เพื่อบ่งชี้จุดเด่นและจุดค้อยของการอบรม เพื่อ² นำไปปรับปรุงกิจกรรม แผน
การอบรมให้ทันทางที่และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการสิ้นสุดลงแล้ว เพื่อ
บ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ของโครงการอบรมแบบจำลองที่เหมาะสมจะใช้เป็นกรอบความคิด
ในการประเมินผลก็คือ แบบจำลองซีป (CIPP Model) ของ แดเนียล
แอด สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) ซึ่งในแบบจำลองนี้
ให้คำนิยามของการประเมินผลว่าเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล
แล้วเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร¹

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5-12.

แบบจำลองซิป เป็นแบบจำลองที่ประกอบด้วยการประเมิน 4 ชนิด คือ การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation)¹

การประเมินสภาพแวดล้อม เป็นการประเมินชนิดแรกสุดของแบบจำลอง ผลของการประเมินชนิดนี้จะทำให้ได้ข่าวสารที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ หรือปัญหา อันจะนำไปสู่การพัฒนาวัตถุประสงค์หรือปรับปรุงโครงการนั้น ๆ

004349

การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่แผนการจัดโครงการที่เหมาะสมที่สุด

การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินเพื่อหาจุดเด่นจุดด้อยของแนวทางที่เลือกใช้ และกระบวนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ หลังจากที่น่าแผนการไปปฏิบัติจริง เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขวิธีการต่าง ๆ ให้เหมาะสมในขณะที่โครงการกำลังดำเนินอยู่

การประเมินผลผลิต เป็นการตัดสินคุณค่าผลผลิตของโครงการทั้งในค่านปริมาณ และคุณภาพ อันจะบ่งชี้ว่าควรค่าเป็นโครงการครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด ผลที่ได้จากการประเมินทำให้ผู้บริหารสามารถตัดสินได้ว่าควรจะคงไว้ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือเลิกโครงการนี้

จะเห็นได้ว่า การใช้แบบจำลองซิปอย่างเต็มรูปจะทำให้ได้ข่าวสารแบบสะสมกล่าวคือ การตัดสินใจหลังจากการประเมินสภาพแวดล้อมแล้วจะ

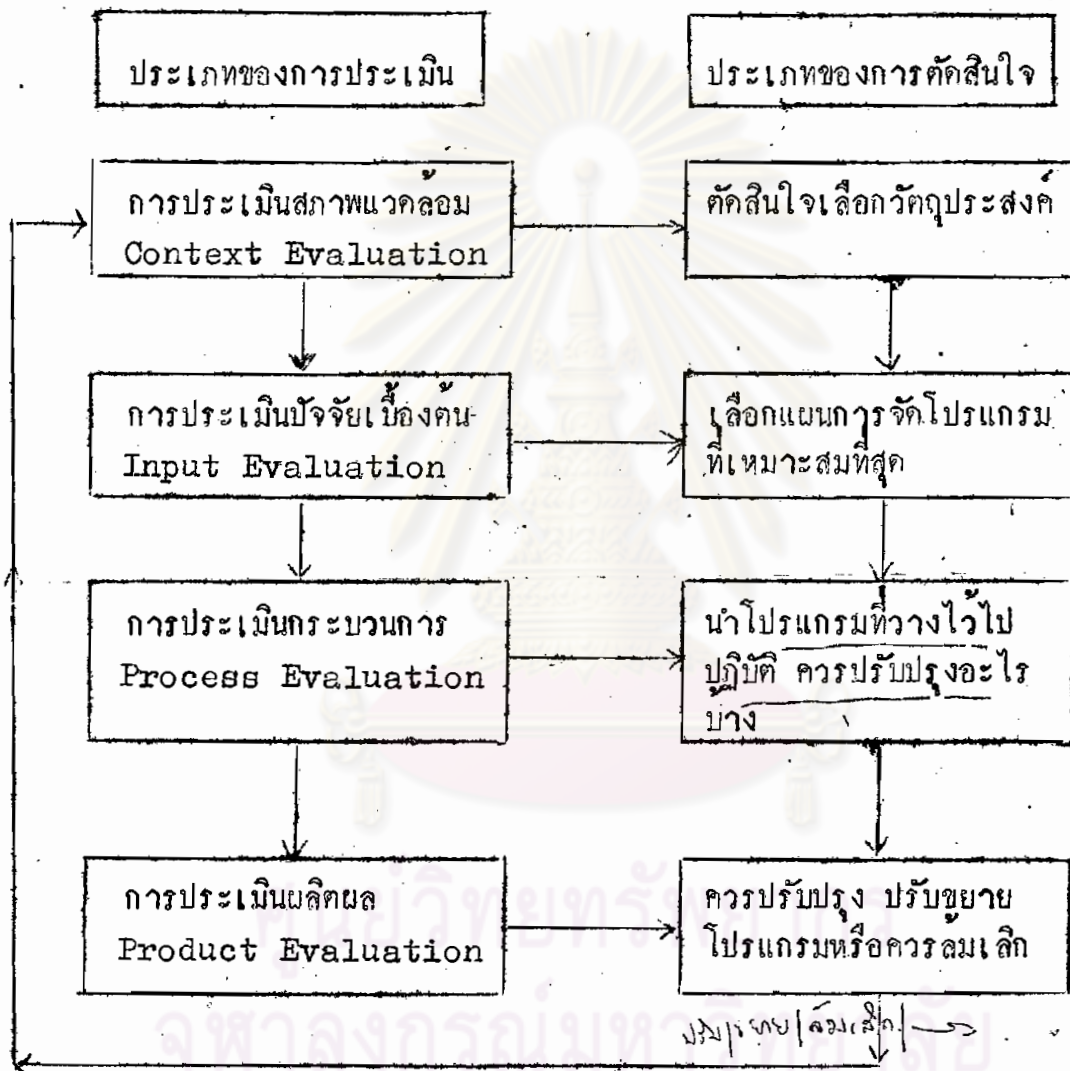
¹D. L. Stufflebeam and others, Educational Evaluation and Decision Making. (Illinois : F. E. Peacock Publishers, 1971), p. 128.

เป็นแนวทางสำหรับการประเมินปัจจัยเบื้องต้น การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต ในทำนองเดียวกัน การตัดสินใจหลังจากการประเมินปัจจัยเบื้องต้นแล้ว ก็จะเป็นแนวทางในการประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต ขณะเดียวกันการประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิตย่อมให้ผลย้อนกลับไปสู่การตัดสินใจเลือกวัตถุประสงค์ และการเลือกแนวทางในการจัดโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์อีกด้วย

เพื่อให้เห็นขั้นตอนของการประเมินผลตามแบบจำลองซิปได้ชัดเจนขึ้น สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ได้แสดงองค์ประกอบของแบบจำลองซิป และประเภทของการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ ดังแผนภูมิที่ ๑

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1 องค์ประกอบของแบบจำลองซีพีและประเภทการตัดสินใจเกี่ยวกับ
โครงการ¹

¹สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, การประเมินผลโครงการประชุม : หลักการและการประยุกต์ใช้, หน้า 12-14.

4. คุณลักษณะของการประเมินผลโครงการอบรมที่ดี

การประเมินผลโครงการที่ดีต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความเที่ยง (Reliability) สูง กล่าวคือ การประเมินผลโครงการที่ดีต้องมีความคงเส้นคงวาสูง โดยปกติการวัดทางนามธรรมมักจะต้องมีความคลาดเคลื่อนปะปนอยู่เสมอ ถ้าการวัดมีความคลาดเคลื่อนสูงแสดงว่าการวัดนั้นมีความเที่ยงต่ำ ทำให้ผลการประเมินมีความเที่ยงต่ำไปด้วย ดังนั้นนักประเมินผลจำเป็นต้องพยายามควบคุมการวัดในทุกขั้นตอนของการประเมินผลโครงการประมุขให้มีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด ซึ่งก็ยังผลให้การวัดมีความเที่ยงสูงสุด และผลที่ตามมาคือ ผลการประเมินมีความคงเส้นคงวา หรือมีความเที่ยงสูงสุดตามไปด้วย

Validity

2. มีความตรง (Validity) สูง กล่าวคือในการประเมินนั้นได้ประเมินคุณลักษณะที่มุ่งประเมินได้จริง ๆ ผลการประเมินจะมีความตรงสูงก็ต่อเมื่อ เครื่องมือที่ใช้วัด เช่น แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า เป็นต้น ต้องมีความตรงสูง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ผลการประเมินจะมีความตรงสูงขึ้นอยู่กับความเป็นมาตรฐานของเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสำคัญ

3. มีความเป็นวัตถุวิสัย (Objectivity) ^{objectivity} กล่าวคือเป็นการประเมินที่ปราศจากอคติ (Bias) ในทุกรูปแบบ นักประเมินผลควรตระหนักในเรื่องของอคติลำเอียง และพยายามขจัดทุกวิถีทาง โดยเฉพาะนักประเมินผลภายในควรระมัดระวัง เรื่องความผูกพันในโครงการอาจทำให้การประเมินเอนเอียงไปในทางบวกเกินความเป็นจริงได้

4. ครอบคลุมเรื่องราวที่ต้องการประเมินอย่างครบถ้วน อีกทั้งให้ข้อมูลครบถ้วนเพียงพอในการประเมิน เพื่อนำเสนอขอเสนอแนะแก่ผู้บริหารในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการได้ในทุกแง่มุม

5. มีความสะดวกและประหยัดอีกทั้งมีความเป็นไปได้สูง นักประเมินผลจะต้องพิจารณาว่าถ้าจะประเมินเต็มรูปแบบ เก็บข้อมูลทุกด้าน ตามทฤษฎี อาจจำเป็นต้องใช้บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์เพิ่มขึ้นอีกมาก ผลที่ได้จะคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ ถ้าไม่คุ้มค่าก็ควรปรับทฤษฎีให้เข้ากับปัญหาในภาคปฏิบัติในอัตราส่วนที่เหมาะสม แต่อย่างไรก็ดี ควรยึดทฤษฎีการประเมินผลโครงการ เป็นหลักสำคัญ

6. ต้องให้ผลการประเมินเป็นที่ยอมรับ (Creditibility) ทั้งในหมู่นักประเมินผลอาชีพ ผู้บริหารโครงการ และบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ในกรณีนี้การใช้นักประเมินผลอาชีพเป็นที่ดี โดยมีนักประเมินผลภายนอกโครงการร่วมด้วยจะช่วยทำให้ผลการประเมินเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

7. ต้องให้ผลการประเมินแก่ผู้บริหารได้ทันเวลาที่ (Timeliness) กล่าวคือ ผลการประเมินต้องได้ก่อนที่ผู้บริหารจะตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่ประเมินนั้น เช่น จะมีการพิจารณาตั้งงบประมาณเกี่ยวกับโครงการประชุมในปีงบประมาณหน้า ผลการประเมินโครงการประชุมควรเสร็จเรียบร้อย รายงานให้ผู้บริหารรับทราบ ก่อนที่จะมีการพิจารณางบประมาณในเรื่องนี้เป็นต้น

8. ในการประเมินผลโครงการควรจะมีกรรมการเข้าร่วมโครงการน้อยที่สุด เฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น มีผู้นำเอากิจกรรมการประเมินผลโครงการเป็นภาระและอุปสรรคในการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมโครงการ เช่น ให้ผู้เข้าร่วมการอบรมตอบแบบประเมินวิทยากรในทุกชั่วโมง หรือทุกคาบ เป็นต้น นักประเมินผลที่สามารถค้นหาวิธีการประเมินทดแทนได้อย่างเหมาะสม เช่น การคุยกับผู้เข้าร่วมประชุมในระหว่างการพัก เป็นต้น

9. ควรจะมีการวางแผนการประเมินก่อนมีหรือเริ่มโครงการ ตลอดจนกำหนดแผนการประเมิน (Evaluation Schedule) ให้เด่นชัดเป็นขั้นตอน ตั้งแต่ก่อนมีหรือเริ่มโครงการ ควรเตรียมเครื่องมือเก็บข้อมูลที่มีความ

เป็นมาตรฐานสูง และบุคคลที่รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอนของการประเมินด้วย¹

5. ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการอบรม

1. ในการประเมินผลโครงการเป็นเรื่องของทั้งศาสตร์และศิลปะในเวลาเดียวกัน กล่าวคือ นักประเมินผลต้องตระหนักตลอดเวลาดังความเหมาะสม โดยเฉพาะต้องพิจารณาถึงผลข้างเคียง (Side Effects)

2. ในการประเมินผลโครงการอบรม ควรจะให้เป็นที่หน้าทีของนักประเมินผลอาชีพ ซึ่งมีทั้งนักประเมินผลภายในโครงการ และนักประเมินผลภายนอกโครงการ มีให้นักประเมินผลสมัครเล่น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลควรเป็นมาตรฐาน ควรมีการศึกษาวิจัยในการสร้างเครื่องมือ หรือมีผู้เชี่ยวชาญในการสร้างเครื่องมือร่วมเป็นกรรมการด้วย

4. นักประเมินผลมิใช่เป็นผู้บริหารโครงการ การตัดสินใจมิใช่หน้าที่ของนักประเมินผล นักประเมินผลต้องตระหนักในหน้าที่และบทบาทของตนอยู่เสมอ ความขัดแย้งระหว่างนักประเมินผลและผู้บริหารจะหมดสิ้นไป

5. ในประเทศไทยมีการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการอบรมน้อยมาก จึงควรสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อจะได้นำผลไปปฏิบัติเกี่ยวกับเทคนิคการอบรมด้วยความมั่นใจยิ่งขึ้น²

6. การประเมินผลควรพิจารณาถึงคุณภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ประสิทธิภาพของการดำเนินการฝึกอบรม การเรียนรู้ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับ และการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานหรือองค์การ ซึ่งได้จากการส่งผู้เข้ารับการฝึกอบรม

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 22-24.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 24-25.

7. ผู้บริหารโครงการอบรมควรจะมีแผนงานสำหรับการประเมิน และ
 คึกตามผลการอบรมไว้อย่างแน่นอน¹

6. ปัญหาและอุปสรรคในการประเมินผลโครงการอบรม

1. ปัญหาในการประเมินผลโครงการอบรมที่สำคัญยิ่งก็คือ ขาดการ
วางแผนการประเมินผลอย่างมีระบบ การไม่มีแผนงานประเมินอย่างเด่นชัด
 มักจะทำให้ผลการประเมินมีความเป็นอัตนัย (Subjectivity) สูง ผล
 การประเมินจะไม่ถูกต้องตามสภาพที่เป็นจริง ดังนั้นการประเมินผลโครงการจะ
 ต้อง เริ่มก่อนหรือพร้อมกับการมีโครงการนั้นเลย การวางแผนและดำเนินโครง
 การ และการวางแผนการประเมินจะต้องเป็นสิ่งที่ทำควบคู่กันไป ในทัศนะ
 ของนักประเมินผลกลับเห็นว่า การวางแผนและดำเนินโครงการเป็นส่วนหนึ่งของ
 การประเมินผลโครงการ (ตามแนวของแบบจำลองซิป) เสียด้วยซ้ำไป²

2. ปัญหาความร่วมมือกันระหว่างผู้ประเมินกับผู้ถูกประเมิน ผู้ถูก
 ประเมินมักจะระแวงว่าการประเมินผลคือการมาขอขบพร่องในการปฏิบัติงานของ
 คน ไม่ทราบเข้าใจว่าการทราบถึงข้อบกพร่องนี้จะมีประโยชน์ต่อการปรับปรุง
 พัฒนางานนั้นให้ดีขึ้น การดำเนินงานประเมินผลจึงมักพบปัญหาไม่ได้รับความ
 ร่วมมือ ไม่ไ้ข้อมูลที่เพียงพอถูกต้องตรงกับความเป็นจริง

3. ปัญหาเทคนิควิธีการประเมิน กล่าวคือ การกำหนดข้อมูล การ
 เก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูล เป็นเรื่องที่มี

¹วิลาศ สิงห์วิสัย, "การประเมินผลการฝึกอบรม", รายงานการ
ประชุมวิจัยการศึกษาประจำปี 2519. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
 การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2519), หน้า 153.

²สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, การประเมินผลโครงการประชุม : หลักการ
และการประยุกต์ใช้, หน้า 24.

ความละเอียดอ่อนมาก ต้องการความอดทน ความพยายาม และความรู้ความสามารถมาก ผู้ที่มีคุณสมบัติเช่นนี้มักหาได้ยาก

4. การประเมินผลที่ถูกต้องตามขั้นตอน ต้องการเวลา สำหรับประเทศที่มีปัญหาเฉพาะหน้ามาก ผู้บริหารจำเป็นต้องตัดสินใจหลายเรื่องในเวลาจำกัด ทำให้มีเวลาสำหรับรวบรวมและใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจจึงมักมีปัญหา การประเมินผลไม่เสร็จทันตามความต้องการที่จะใช้ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องตัดสินใจด้วยข้อมูลที่มีอยู่จำกัด หรือไม่มีข้อมูลเลย ใช้แต่ประสบการณ์ส่วนตัว ซึ่งเสี่ยงต่อความผิดพลาดมาก

5. เทคนิคการประเมินผลที่มีจุดอ่อนในตัวเองที่ไม่สามารถประเมินทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่างแม่นยำตรง จึงทำให้ผู้บริหารบางคนไม่เชื่อในเทคนิคการประเมินผล แต่เชื่อในความเห็นของตัวเองมากกว่า¹

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹พนม พงษ์ไพบูลย์, "การประเมินผลเพื่อการตัดสินใจทางการศึกษา"
คุรุปริทัศน์. (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทยาการพิมพ์), ปีที่ 4 ฉบับที่ 8
 สิงหาคม 2522, หน้า 15-16.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กาญจนา รุ่งทรานนท์ ได้ประเมินผลการประชุมอบรมครูหลักสูตร ผู้นำอนุภาคส่วนกลาง เพื่อศึกษา การประชุมอบรมครูหลักสูตรผู้นำ อนุภาคใน ส่วนกลาง รุ่นที่ 1 ถึงรุ่นที่ 13 ได้ผลเพียงใด และวิชาย่อยต่าง ๆ ที่จัดให้มีการประชุมอบรมนั้นได้ผลเพียงใด ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการ คัดลอกคะแนนจากผลการทดสอบก่อนและหลังการประชุมทุกรุ่นจำนวน 576 คน ที่กองอนุภาค กรมพลศึกษาทำไว้ แล้วทำการวิเคราะห์หาความแตกต่าง ของค่ามัธยิมเลขคณิตของคะแนนรวมทุกวิชา และของคะแนนวิชาย่อยต่าง ๆ พร้อมทั้งทดสอบค่าที ผลการประเมินพบว่า

1. การประชุมอบรมโดยทั่วไปทุกรุ่นได้ผล ครูมีความรู้ความเข้าใจ เพิ่มขึ้น

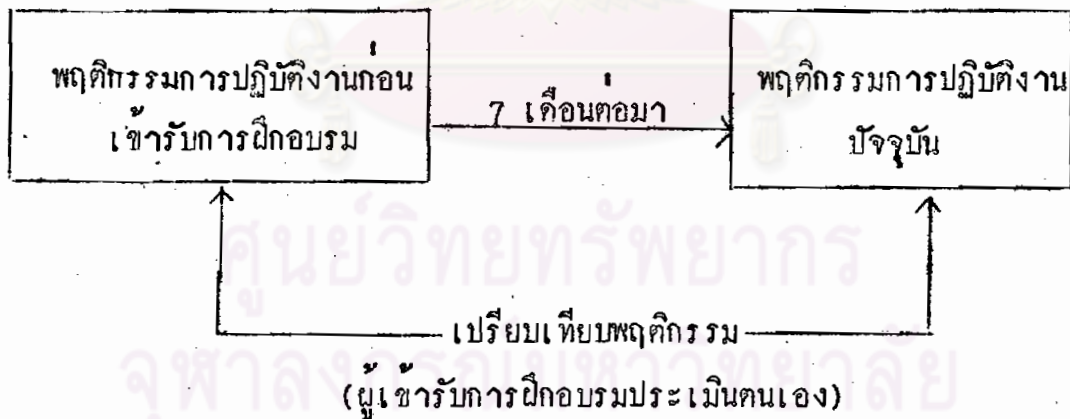
2. วิชาย่อยจำนวน 8 วิชา คะแนนทดสอบก่อนและหลังการประชุม อบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และวิชาย่อยจำนวน 3 วิชา คะแนนทดสอบก่อนและหลังการประชุมอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้วิชาย่อยอีก 2 วิชา คะแนนทดสอบก่อนและหลัง การประชุมอบรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .50)¹

ชุมพร ยงกิตติกุล ได้ประเมินผลโครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่บริหาร งานทั่วไปเพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานของผู้เข้ารับการอบรมใน

¹กาญจนา รุ่งทรานนท์, "การประเมินผลการประชุมอบรมครูหลักสูตร ผู้นำอนุภาคส่วนกลาง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 2514).

ระยะก่อนและหลังเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งเป็นการติดตามผลว่าผู้เข้ารับการฝึก
อบรมประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

รูปแบบของการประเมินผล การประเมินผลได้ใช้รูปแบบของการ
ประเมินพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนและหลังการเข้าฝึก
อบรม แต่ผู้ประเมินไม่ได้ทำการประเมินพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับ
การอบรมก่อนที่จะอบรม ดังนั้นจึงได้ทำการประเมิน โดยให้ผู้ที่เคยเข้ารับ
การอบรมประเมินพฤติกรรมของตนเอง หลังจากโครงการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
ที่บริหารงานทั่วไปสิ้นสุดไปแล้วเป็นเวลา 7 เดือน ทั้งนี้โดยมีความเชื่อ
เบื้องต้นว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคนสามารถจำและประเมินพฤติกรรมของ
ตนก่อนเข้ารับการฝึกอบรมได้ และถือว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงาน
ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังการเข้ารับการฝึกอบรมแล้ว เป็นผลเนื่องมาจาก
การฝึกอบรมที่ได้รับ รูปแบบของการประเมินผลแสดงเป็นแผนภูมิดังนี้

กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปจากสำนักงาน
อธิการบดี คณะสภามันศูนย์ และหน่วยงานต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่
เคยเข้ารับการฝึกอบรมตลอดรายการโดยสุ่มแบบแยกตามหน่วยงานให้ได้สัดส่วนกัน
จำนวน 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าที่มี 4 ช่วง และมีช่องที่จะให้ผู้เคยเข้ารับการฝึกอบรมประเมินพฤติกรรมของตนเอง ทั้งก่อนและหลังการอบรมอยู่คู่กัน พร้อมทั้งมีข้อความถาม 1 ข้อที่จะเป็นดัชนีบ่งชี้ ความตรง (Validity) ซึ่งจะถามว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามนั้นสามารถจำและให้คำตอบที่ถูกต้องในหัวข้อต่าง ๆ ก่อนเข้ารับการอบรมและหลังการอบรมมากน้อย เพียงใด

เก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างประชากรตอบแบบสอบถามหลังจากที่โครงการนั้นสิ้นสุดไปแล้ว 7 เดือน

ผลการประเมินพบว่า พฤติกรรมก่อนและหลังการฝึกอบรมในทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0001 การประเมินผลโครงการครั้งนี้เป็นเพียงสรุปข้อเสนอแนะจากผู้เข้ารับการอบรม มิได้มีข้อเสนอแนะที่ให้ โดยนักประเมินผล¹

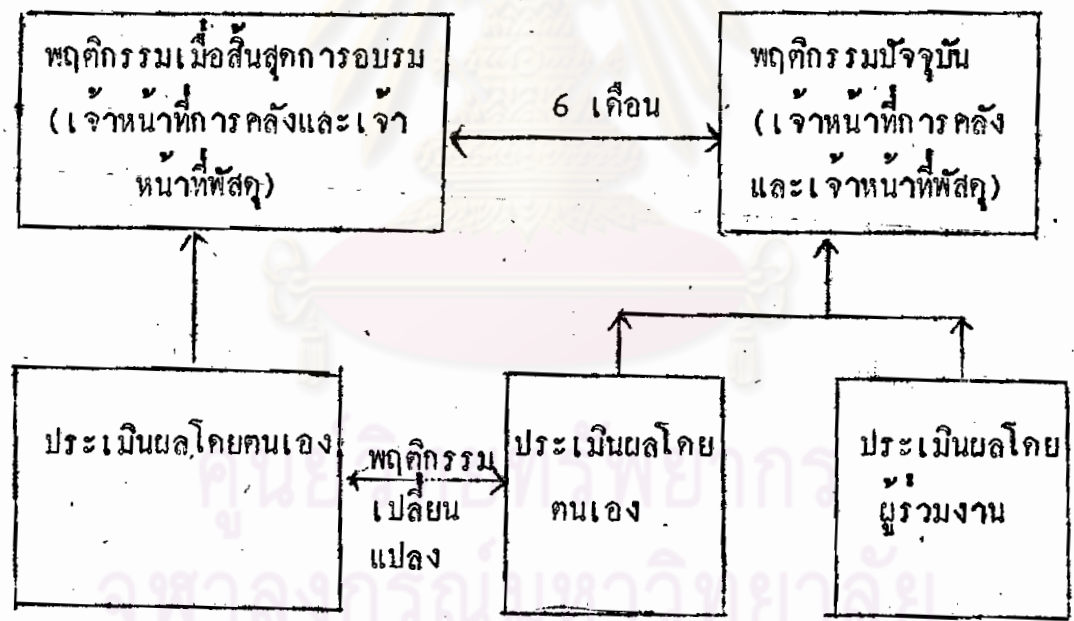
อุทุมพร ทองอุไทย ได้ประเมินผลการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่การคลัง และเจ้าหน้าที่พัสดุของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อศึกษา

1. ผลการอบรมเจ้าหน้าที่การคลังและเจ้าหน้าที่พัสดุบรรลุเป้าหมายของการฝึกอบรมมากน้อยเพียงใด
2. ผลการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นต่อเป้าหมายของการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่การคลังและเจ้าหน้าที่พัสดุ หลังจากสิ้นสุดการอบรมแล้ว
3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มที่เคยรับการอบรมและไม่เคยรับการอบรมที่มีต่อเป้าหมายของการอบรมในด้านความรู้ และปัญหาที่ได้รับการแก้ไข

¹อุทุมพร บงกติกิติกุล, "โครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป" รายงานผลการประเมินโครงการพัฒนาบุคลากรทางด้านการบริหาร. (กรุงเทพมหานคร, 2520).

4. ผลการประเมินคุณค่าของการฝึกอบรมว่าคุ้มค่ากับเงินหรือเวลาที่ลงทุนหรือไม่

แต่ในการประเมินมิได้ทำการประเมินการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่การคลัง และเจ้าหน้าที่พัสดุก่อนการฝึกอบรม จึงไม่สามารถเปรียบเทียบพฤติกรรมก่อนและหลังการฝึกอบรมได้ ในการประเมินจึงทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมในทันทีที่สิ้นสุดการอบรม กับพฤติกรรมปัจจุบันที่เกิดขึ้นภายหลังจากการอบรมไปแล้วเป็นเวลา 6 เดือน รูปแบบของการประเมินผลแสดงเป็นแผนภูมิดังนี้

กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่การคลัง และเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่พัสดุจำนวน 100 คน ในจำนวนนี้เป็นบุคคลที่เคยรับการอบรมมาแล้ว 51 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ การคลัง 1 ชุด และเจ้าหน้าที่พัสดุ 1 ชุด ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ช่วง ทั้ง 2 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติที่เปรียบเทียบความแตกต่างของมัธยฐานเลขคณิต ของค่าความคิดเห็น

ผลการประเมินพบว่า

1. เจ้าหน้าที่การคลังและเจ้าหน้าที่พัสดุส่วนมากเห็นว่าโครงการฝึกอบรมบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกข้อ โดยที่ค่าความคิดเห็นตกอยู่ในช่วงเห็นด้วยมาก
 2. เจ้าหน้าที่การคลังและเจ้าหน้าที่พัสดุมีความคิดเห็นต่อเป้าหมายของการฝึกอบรมในทางที่ดีขึ้น หลังจากสิ้นสุดการอบรมแล้ว และความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่การคลังและเจ้าหน้าที่พัสดุไม่แตกต่างกัน
 3. เจ้าหน้าที่การคลังที่เคยรับการอบรมมีความคิดเห็นดีกว่าผู้ที่ไม่เคยรับการอบรม แต่กลุ่มเจ้าหน้าที่พัสดุก่อนที่ เคยรับการอบรมมีความเห็นไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม
- เจ้าหน้าที่การคลังที่เคยและไม่เคยเข้ารับการอบรมประเมินความรู้ของตนไม่แตกต่างกัน ยกเว้นเรื่องเกี่ยวกับ ค.ศ.ง. และวิธีปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่การคลังที่เคยเข้ารับการอบรมประเมินว่า ตนมีความรู้สูงกว่ากลุ่มที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเจ้าหน้าที่พัสดุไม่ได้ถามความคิดเห็นในค่านความรู้
- ส่วนในค่านปัญหาที่ได้รับการแก้ไข เจ้าหน้าที่การคลังที่เคยรับการอบรมจะมีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ที่ไม่เคยรับการอบรม ส่วนเจ้าหน้าที่พัสดุก็นั้นเหมือนกัน

4. มีผู้ตอบว่าคุณค่าของโครงการคุ้มกับเงินและเวลาอย่างมากพอควร' และไม่คุ้มเลยเป็น 51% 31% และ 8% ตามลำดับ¹

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ วรรณพร วิเชียรวงษ์ ได้ใช้แบบจำลองซีพีประเมินผลโปรแกรมการประชุมปฏิบัติการเรื่อง "การประเมินผลการเรียนของนิสิต" ซึ่งจัดให้มีขึ้น ณ อาคารบริหาร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 5-7 สิงหาคม 2520 ผู้เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการได้แก่คณาจารย์คณะต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 40 คน โปรแกรมนี้มีวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้โดยเฉพาะเทคนิคการประเมินผลการเรียนของนิสิตคณะต่าง ๆ วิธีการประเมินใช้การสังเกตการประชุมแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) สัมภาษณ์คณาจารย์ผู้เข้าประชุม และประธานอนุกรรมการจัดการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ (Informal interview) และการศึกษาเอกสาร ซึ่งผลการประเมินได้ว่า วัตถุประสงค์ของโปรแกรมการประชุมครั้งนี้มีความเหมาะสม เพราะพัฒนามาจากความต้องการของคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสอดคล้องกับนโยบายหลักของหน่วยพัฒนาคณาจารย์ ในอันที่จะให้ความรู้พื้นฐานด้านการเรียนการสอนแก่คณาจารย์ในมหาวิทยาลัย ทรัพยากรที่ใช้อำนวยความสะดวกการจัดประชุมครั้งนี้ มหาวิทยาลัยมีเพียงพอ กล่าวคือ มีหน่วยพัฒนาคณาจารย์ หน่วยโสตทัศนศึกษากลาง ห้องประชุมที่เหมาะสม บุคลากร และวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ การกำหนดแผนการดำเนินการกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประชุมทุกข้อ การดำเนินการประชุมส่วนใหญ่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ผลของการประชุมทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมเข้าใจจุดมุ่งหมาย

1 อุทุมพร ทองอุไทย, "การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่การคลังและพัสดุ" รายงานผลการประเมินโครงการพัฒนาบุคลากรทางด้านการบริหาร. (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

หลักการและระบบการประเมินผลการเรียนของนิสิต และยังได้รับประสบการณ์ตรงในการวิเคราะห์และพัฒนาแบบสอบถามสัมฤทธิ์ผล พร้อมทั้งเห็นความสำคัญและมีความกระตือรือร้นในอันที่จะปรับปรุงการประเมินผลการเรียนของนิสิตที่อาจารย์ปฏิบัติอยู่ให้ก็มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น¹

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ ได้ใช้แบบจำลองซีปประเมินผลหลักสูตรครุศาสตร์คุษฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นิสิตปริญญาเอก สาขาจิตวิทยาการศึกษา จำนวน 18 คน โดยมีวัตถุประสงค์ในการประเมิน คือ เพื่อหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระของหลักสูตร คุณภาพของนิสิต ภาระงานของอาจารย์ผู้สอน กระบวนการบริหารหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตร และผลิตผลของหลักสูตร วิธีการประเมิน ทำโดยการพิจารณาหาเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละเรื่อง แล้วรวบรวมข้อคิดความเห็นจากอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้ร่วมสอนในหลักสูตร นิสิต และคุษฎีบัณฑิต แล้วนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละเรื่อง ซึ่งได้ผลดังนี้

1. ในด้านวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระของหลักสูตร ได้มีการระบุวัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรอย่างชัดเจน วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะของหลักสูตรสอดคล้องกันดี เนื้อหาสาระของหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แต่รายวิชาของจิตวิทยาการศึกษาน้อยและกระจายเกินไป

¹สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ วรณพร วิเชียรวงษ์, "การใช้แบบจำลองซีปประเมินผลโปรแกรมการประชุมปฏิบัติการ เรื่องการประเมินผลการเรียนของนิสิต" การประเมินผลโครงการประชุม : หลักการและการประยุกต์ใช้. (โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), หน้า 29-76.

2. ในด้านคุณภาพของนิสิต พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ความสามารถในสาขาเฉพาะทางจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาตรี และโท อยู่ในระดับปานกลาง แต่ความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษ และความถนัดเชิงวิชาการอยู่ในระดับยังไม่น่าเป็นที่พอใจ นอกจากนี้พบว่า นิสิตรุ่นหลัง ๆ มีศักยภาพเชิงวิชาการต่ำกว่านิสิตรุ่นแรก ๆ

3. ในด้านภาระงานของอาจารย์ผู้สอน พบว่า อาจารย์ได้ปฏิบัติงานสอนมากกว่าเกณฑ์ในอุดมคติ อย่างมีนัยสำคัญ อาจารย์บางท่านยังต้องทำหน้าที่ควบคุมหรืออ่านวิทยานิพนธ์ ออกนิตยสารประกอบการนิเทศนิสิตปริญญาตรีด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าอาจารย์ทำการค้นคว้าวิจัยเพื่อบุกเบิกความรู้ในศาสตร์นั้นอย่างมาก โดยเฉลี่ยอาจารย์ได้บริการชุมชนค่อนข้างต่ำ

4. ในด้านการบริหารหลักสูตร ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรเพราะขาดสถานที่ เจ้าหน้าที่ วิธีการสอบคัดเลือกยังไม่เหมาะสม ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา还没有ประสิทธิภาพเท่าที่ควร นิสิตได้รับการเทียบโอนหน่วยกิตมากเกินไป วิธีการเทียบโอนยังไม่รัดกุม การสอบภาษาต่างประเทศขาดจุดมุ่งหมายที่แน่นอน วิธีการยังไม่เข้ามาตรฐานสากล และระเบียบการสอบรวมขอลดชั้นปีบังคับ ทำให้นิสิตแยกการเรียนและการสอนออกจากกัน

5. ในการกระบวนการเรียนการสอน ทั้งอาจารย์และนิสิตยังไม่ทราบถึงปรัชญาของการศึกษามัธยมศึกษาอย่างเด่นชัด ขาดแคลนวัสดุที่เอื้อต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนยังไม่เป็นผู้ใฝ่วิจัย การสอนแบบกลุ่มเล็กที่มีการอภิปรายอย่างกว้างขวาง เป็นพฤติกรรมการเรียนการสอนที่ดี แต่กระบวนการสอนของอาจารย์ยังมีประสิทธิภาพต่ำในด้านเทคนิคการสอน เนื้อเรื่อง และไม่ใช้หลักจิตวิทยาที่เหมาะสม

6. ในค่านผลิตผลของหลักสูตร ผลึกษณ์บัณฑิตศึกษากว่าแผนถึงร้อยละ 85 นิสิตกองทัพอากาศศึกษาถึง 4 ปี 2 เดือน ซึ่งใช้เวลามากกว่าที่ควรจะเป็น คุษณ์บัณฑิตรุ่นแรกเป็นผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาเอกค่อนข้างสูง¹

ประสิทธิ์ อปรมัย ได้ทำการศึกษาเชิงประเมินระบบ หลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา ในวิทยาลัยครูที่ใช้ในปัจจุบัน โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ตอน ตอนแรกเป็นการแสวงหาแบบจำลองโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาที่จะนำมาใช้เป็นหลักสูตรส่วนมาตรฐาน และตอนหลังเป็นการวิจัยเพื่อศึกษาเชิงประเมินระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้ในปัจจุบัน โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นการประเมินโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาส่วนประกอบการ โดยใช้รูปแบบการประเมินที่ดัดแปลงมาจากแบบจำลองซิปและแบบจำลองการประเมินผลความไม่สอดคล้องกัน (The Discrepancy Evaluation Model) และส่วนที่เป็นการศึกษาเชิงประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร พบว่า

แบบจำลองโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาส่วนมาตรฐาน ในวิทยาลัยครูประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ คือ จุดมุ่งหมาย เนื้อเรื่อง กระบวนการจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการศึกษา และวิธีการประเมินผล

โครงสร้างระบบจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครู หลักสูตรส่วนมาตรฐาน (Standard) ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรส่วนประกอบการ (Performance) องค์ประกอบต่าง ๆ ของโครงสร้างหลักสูตรส่วนมาตรฐานบางองค์ประกอบสอดคล้องกับองค์ประกอบของหลักสูตรส่วนประกอบการ แต่บางองค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรทั้งสองไม่สอดคล้องกัน

¹สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคนอื่น ๆ, รายงานการประเมินผลหลักสูตร ศาสตราจารย์บัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

ส่วนการศึกษาเชิงประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาภาค ด้านทัศนพิสัย (Affective Domain) บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร^{มาก}น้อย และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรปานกลาง¹

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการประเมินผลโครงการ เป็นสิ่งที่จำเป็นและมีประโยชน์มาก เพราะจะทำให้ทราบว่าโครงการที่มีอยู่นั้นได้วางวัตถุประสงค์ไว้เหมาะสมหรือไม่ การดำเนินงานมีปัญหาหรืออุปสรรคมากน้อยเพียงใด และผลผลิตที่ได้หลังจากโครงการสิ้นสุดลงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ สมควรที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงอย่างไร อันจะเป็นการได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหารที่จะแก้ไข ปรับปรุง หรือเลิกล้มโครงการ และเนื่องจากยังไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับ การประเมินผลโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิ ผู้วิจัยจึงได้ทำการประเมินผลโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒินี้ โดยยึดแบบจำลองของชิป (CIPP Model) เป็นหลัก ซึ่งคาดว่าจะได้ข้อมูลที่จะช่วยให้คณะกรรมการดำเนินการอบรมทราบถึงข้อดี ข้อบกพร่องในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการคงกิจกรรมนั้นไว้ หรือปรับปรุงกิจกรรมนั้น ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และยังสามารถทราบความคิดเห็นของครูประจำการที่มีต่อการอบรมครั้งนี้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ประคินันท์ อูปรมัย, "การศึกษาเชิงประเมินระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521).